

CESTA ŽELEZA NAPŘÍČ ČASEM I KRASEM!

PO STOPÁCH ŽELEZA V MK A JEHO VYUŽÍVÁNÍ NAPŘÍČ STALETÍMI..

Hlavní myšlenka:

V Moravském krasu docházelo po více než 2 tisíce let k těžbě a zpracování železných rud, což vedlo k rozvoji slévárenského průmyslu v regionu a ovlivnění krajiny MK.

Harmonogram:

9:00 – 9:10 Zahájení programu před Starou hutí u Adamova.

9:15 – 10:30 Komentovaná prohlídka venkovní expozice – vznik Fe-rud v MK; těžba a zpracování rud v MK = oddob prvního osidlování krajiny a nahodilého povrchového sběru na krasových plošinách, přes organizované hutnické celky Slovanů s povrchovou těžbou v nehlubokých lomech, po hlubinnou těžbu v 18.-19. století a těžbu slévárenských písků a jílu; vývoj zpracování železné rudy od jednoduchých pecí na krasových plošinách v blízkosti těžebních lokalit přes velké hutě v krasových údolích po nástup slévárenského průmyslu; upozornit i na dopady těžby na krajinu MK.

10:30 – 12:00 Návštěva veřejnosti nepřístupné jeskyně Býčí skála.

12:00 – 13:00 Oběd a přesun do Blanska.

13:00 – 14:30 Umělecká litina v Muzeu Blanenska – návštěva expozice.

14:30 – 16:30 Pískovna v Rudici – terénní výzkum a hledání vzorků nerostů a zkamenělin

16:30 Zakončení programu, rozloučení se skupinou.

TERÉNNÍ EXKURZE

1. Stará huť u Adamova

Pozůstatek hutnického komplexu, který v údolí Křtinského potoka nechal v první polovině 18. století vybudovat kníže Jan Adam z Lichtensteina. Koncem 19. století byl však pro nerentabilitu uzavřen a část budov postupně zanikla. Součástí dnešního památkového areálu je vysoká dřevouhelná železářská pec, navážecí rampy, dvě pece na pálení vápna a bývalá modelárna zvaná Kameňák, dnes expozice Železářství ve střední části Moravského krasu.

Komplex budov doplňuje tzv. Švýcárna, dnes ekologické centrum a obytné objekty v soukromém vlastnictví. Vysoká pec, zvaná Františka, je svými rozměry a výškou 10 metrů impozantní dominantou celého areálu. Součástí aktivit Technického muzea v Brně jsou experimentální a ukázkové tavby v replikách slovanských železářských pecí odkrytých v okolí.

2. Muzeum Blanenska - Blansko

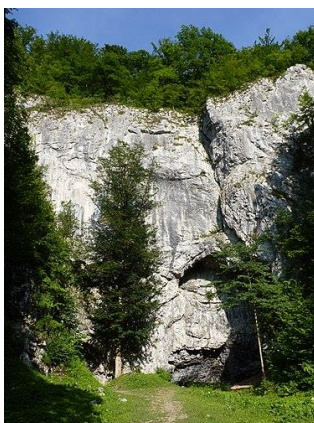
Tradice blanenského muzejnictví sahá do roku 1854, kdy v Blansku založil první soukromé muzeum lékař salmovských železáren, doktor Jindřich Wankel, všestranná osobnost vědy a kultury, která bývá nazývána "otcem moravské archeologie". Založil je v jedné z budov podzámčí, v tzv. "doktorském domě", v níž se svou rodinou bydlel a na jejíž zdi dnes možno najít jeho pamětní desku. Wankel do svého muzea umístil nálezy z bádání archeologického, speleologického, paleontologického, zoologického, botanického apod. a vedle trojrozměrných exponátů zde nabízel odborníkům ke studiu též různé nákresy, mapy a plány.

Díky nezájmu českých a moravských muzejních institucí nabídl Wankel při odchodu do penze své objevy včetně velmi cenných nálezů z jeskyně Býčí skála Vídní, takže slavný býčískalský poklad dnes mohou obdivovat návštěvníci vídeňského Naturhistorisches museum.

3. Jeskyně Býčí skála

Býčí skála je jeskyně nacházející se ve střední části CHKO Moravského krasu, severně od města Brna, v Křtinském údolí mezi městem Adamov a městysem Křtiny. Spolu s Barovou (Sobolovou) jeskyní a Rudickým propadáním tvoří po Amatérské jeskyni druhý nejdelší jeskynní systém v České republice o celkové délce přesahující 18 kilometrů.

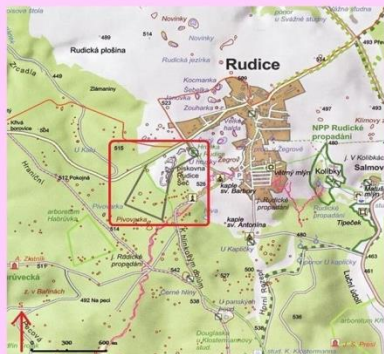
Před sto padesáti lety se tu náhodně našla bronzová socha býčka. Unikátní nález přiměl amatérského archeologa Jindřicha Wankela pustit se do zkoumání jeskyně. Od roku 1867 narazil Wankel na spoustu nádob či bronzových předmětů, které jsou dnes – spolu s býčkem – vystavené ve Vídní.

TERÉNNÍ EXKURZE

4. Lom Rudice - Seč

LOM RUDICE - SEČ: UNIKÁTNÍ GEOLOGICKÁ LOKALITA

Poloha lomu Seč a obce Rudice

Lom Rudice – Seč se nachází na jihozápadním okraji obce Rudice, která je geografickým středem Moravského krasu. V současné době se v lomu nachází jediný větší odkryv rudických vrstev z období jury a křídly v Moravském krasu.

Hloubka lomu je průměrně 30 m a na délku měří asi 300 m. Lom byl otevřen v 50. letech 20. století a od roku 1993 je netěžen. Různorodé minerální složení jííl a písků způsobuje nádherné pestrobarevné zbarvení lomu. K největším zajímavostem ovšem lomu patří nálezy křemenných geod a zkameněliny amonitů.

Úloмок amonita

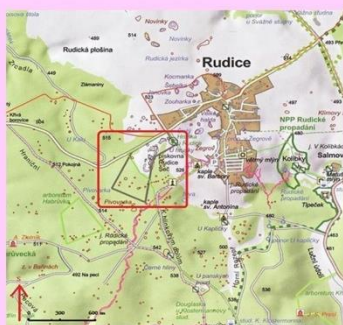

Křemenné geody

Lom Rudice - Seč

LOM RUDICE - SEČ: UNIKÁTNÍ GEOLOGICKÁ LOKALITA

Poloha lomu Seč a obce Rudice

Rudické vrstvy jsou velmi bohaté na železné rudy. První zmínky o těžbě rudy pochází už z 8.-11.století. Železná ruda byla jeden z hlavních zdrojů železáren v Blansku. Po vytěžení železné rudy se zde těžily křemenné píský a žáruvzdorné jíly. Píský sloužily především jako surovina pro skláře a jíly byly významnou surovinou pro kamnáře. Těžba se zde zastavila roku 1993 a od té doby je lom nevyužíván. Rudické vrstvy vytváří asi 70 m mocné souvrství. Během jury byly devonské vápence díky velmi tropickým podmínkám vymodolovány do kuželového krasu, který obsahuje místy 100 m hluboké sníženiny. Sníženiny byly postupně zaplňovány usazeninami z okolí. Na kontaktu s vápencí

Lom Rudice – Seč se nachází na jihozápadním okraji obce Rudice, která je geografickým středem Moravského krasu. V současné době se v lomu nachází jediný větší odkryv rudických vrstev z období druhohor v Moravském krasu.

Hloubka lomu je průměrně 30 m a na délku měří asi 300 m. Lom byl otevřen v 50. letech 20. století a od roku 1993 je netěžen. Různorodé minerální složení jííl a písků způsobuje nádherné zbarvení lomu.

Pestré vrstvy

spočívají nejdříve jíly s polohami železných rud. Nad nimi jsou uloženy tzv.brusnice. Jedná se o hnědožlutý slín s ojedinelými polohami limonitu. Výše se nachází rohovcové souvrství, které je tvořeno jílovitými až šterkovitými píský s valouny rohoveč. Sled je ukončen pestrými vrstvami. Zbarvení těchto vrstev je velmi pestré, střídá se zde bílá, žlutá, okrová, fialová až hnědočervená barva.

Lom Rudice - Seč

K největším zajímavostem lomu ovšem patří nálezy rudických geod. Jedná se o křemité konkrce přibližně kulovitého tvaru, které dosahují rozměrů průměrně 3 - 7 cm. Nejzajímavější a nejkrásnější je jejich výplň. Ta je tvořena krystaly křemene a jeho odrůd. Jedná se především o variety křišťál, ametyst nebo citrín. Dutiny mohou být také pokryty povlaky chalcodonu nebo jeho odrůdou křídové bílý kašolongem. Geody vznikly pravděpodobně krystalizací minerálních roztoků v dutinách po odumřelých organismech, především po živočišných houbách nebo po rozkladu měkkých částí měkkýšů.

Křemenné geody

Geoda vyplněná kašolongem